

**UCHWAŁA NR XVII/180/12
RADY GMINY WYSZKI**

z dnia 31 grudnia 2012 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na
2013 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230 i Nr 106, poz. 675, z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887 i Nr 217, poz. 1281 oraz z 2012 r. poz. 567) i art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2013 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wyszki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Janusz Wyszkiński

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
NA 2013 ROK**

Zgodnie z raportem Światowej Organizacji Zdrowia dotyczącym stanu zdrowia na świecie alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji odpowiedzialnym za 9% całkowitego obciążenia chorobami i urazami a ponad 60 rodzajów chorób ma związek z alkoholem.

Podstawę prawną rozwiązywania problemów alkoholowych w Polsce stanowi ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2012 r. poz. 1356)

DZIAŁ I.

Diagnoza

Rozdział 1.

Stan problemów alkoholowych.

1. Przez uzależnienie od alkoholu należy rozumieć stan psychiczny i fizyczny wynikający ze współdziałania organizmu i alkoholu. Stan ten charakteryzuje się zmianami w zachowaniu i innymi następstwami, w tym zawsze z przymusem ciągłego lub okresowego używania alkoholu. Zależność psychiczna polega na potrzebie częstego lub stałego przyjmowania alkoholu celem powtórzenia poprzednich przeżyć związanych z jego przyjęciem. Zależność fizyczna jest stanem biologicznej adaptacji wobec alkoholu, bez którego organizm nie może prawidłowo funkcjonować. Przerwanie lub ograniczenie podawania alkoholu pociąga za sobą występowanie zaburzeń czynności ustroju. Dane szacunkowe dotyczące liczby osób uzależnionych w Polsce zgodnie z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynoszą 2% populacji. W naszej gminie ten problem dotyczy około 97 osób.

2. Nadużywanie alkoholu to szkodliwe stosowanie alkoholu prowadzące do uszkodzenia organizmu charakteryzujące się wystąpieniem w ciągu 12 miesięcy, co najmniej jednego z n/w objawów:

- 1) powtarzające się picie alkoholu powodujące niemożność właściwego wypełniania podstawowych obowiązków w pracy, szkole lub w domu,
- 2) powtarzające się picie alkoholu w sytuacjach, kiedy stwarza to fizyczne zagrożenie np.: prowadzenie pojazdów lub kierowanie maszynami pod wpływem alkoholu,
- 3) powtarzające się problemy prawne tj. zatrzymanie w związku z niestosownym zachowaniem pod wpływem alkoholu,
- 4) uporczywe picie, pomimo stałych lub nawracających problemów społecznych lub międzyludzkich, które są skutkiem picia alkoholu.

3. Dane szacunkowe w Polsce dotyczące osób nadużywających alkoholu wynoszą zgodnie z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 7% populacji. W naszej Gminie problem ten dotyczy około 339 osób.

4. Picie przez dzieci i młodzież.

W ostatnich latach obserwujemy wzrost zagrożeń alkoholowych wśród dzieci i młodzieży. Z badań przeprowadzonych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że z roku na rok wzrasta liczba młodych ludzi którzy sięgają po napoje alkoholowe, a maleje liczba abstynentów. Jednocześnie obniża się wiek inicjacji alkoholowej i wynosi 12 – 13 lat. Oznacza to, że jeśli tendencja utrzyma się, to w najbliższych latach będziemy mieli w Polsce setki tysięcy młodocianych alkoholików. Choroba alkoholowa pojawia się bowiem tym szybciej im wcześniej następuje inicjacja alkoholowa. W wieku rozwojowym alkoholizm może rozwinąć się po kilku miesiącach od wypicia pierwszej puszki piwa.

5. Współzależnienie.

Współzależnienie to przystosowanie się do życia w trudnej sytuacji, w rodzinie gdzie lekceważone są podstawowe potrzeby człowieka, brak jest wsparcia wewnętrznego. Osoba współzależniona to taka osoba której myśli, emocje i uczucia uzależnione są w bezpośredni sposób od zachowania i reakcji osoby nadużywającej alkoholu. Za istnieniem współzależnienia przemawiają: poddanie się rytmowi picia alkoholika, przyjmowanie za niego odpowiedzialności, obsesyjne kontrolowanie go, pomaganie i nadmierne opiekowanie się nim i niedopuszczanie do tego, aby ponosił on pełne konsekwencje swojego picia i swoich zachowań, wysoka tolerancja na różnego rodzaju patologiczne zachowania alkoholika z jednoczesnym występowaniem poczucia winy i poczucia własnej wartości oraz zaniedbywanie samego siebie. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym, żyją w poczuciu zagrożenia, cierpią i uczą się szczególnych sposobów postępowania. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podaje, iż dorośli żyjący w otoczeniu osób uzależnionych stanowią 4% populacji. W naszej Gminie problem dotyczy 194 osób.

6. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwa utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym, może być wstydliwie ukrywana tajemnicą. Z badań CBOS wynika, iż 19% Polaków przyznaje, że padło ofiarą przemocy fizycznej, w skali gminy dotyczy to około 920 osób.

7. Pijani kierowcy i rowerzyści.

W Polsce corocznie Policja zatrzymuje około 150 tys. nietrzeźwych kierowców. W wypadkach, w których biorą udział nietrzeźwi uczestnicy ruchu drogowego ginie około tysiąca osób, a ponad 10 tys. zostaje rannych. Z informacji uzyskanych w Komendzie Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim wynika iż w okresie od 01.01.2011r. do 30.11.2011r. zatrzymano 6 kierowców za jazdę pod wpływem alkoholu, 2 mieszkańców będąc w stanie nietrzeźwości spowodowało wypadki drogowe.

Rozdział 2.

Zasoby – instytucje i ludzie

1. Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W jej skład wchodzi:

- 1) Pan Ryszard Perkowski – Wójt Gminy,
- 2) Pani Joanna Paszko Wojtkowska – lekarz,
- 3) Pan Paweł Półtorak – dzielnicowy,
- 4) Ks. Andrzej Ulaczyk - proboszcz parafii rzymskokatolickiej,
- 5) Pani Filomena Rabczuk – nauczyciel,
- 6) Pani Jadwiga Szerszeń – pracownik socjalny,
- 7) Pani Marczyńska Halina.

2. Wszyscy członkowie komisji są przeszkoleni w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia pięciu pracowników, w tym dwóch pracowników socjalnych dobrze przygotowanych do pracy z osobami uzależnionymi od alkoholu, nadużywającymi alkoholu oraz osobami współzależnionymi.

4. Na terenie gminy nie ma zakładów leczenia odwykowe. Osoby uzależnione z terenu naszej gminy leczone są w Dziennym Ośrodku Terapii Uzależnień w Bielsku Podlaskim (w 2012 r. były leczone 4 osoby) oraz na Oddziale Zamkniętym w Samodzielnym Publicznym Psychiatrycznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Choroszcy (w 2012 r. 2 osoby odbywały terapię).

5. Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim prowadzi sprawy kierowane przez GKRPA dotyczące wydawania postanowień w sprawie leczenia odwykowego osób uzależnionych (w 2012r. Sąd wydał 5 postanowień o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu). Kuratelę sprawuje kurator zawodowy oraz trzech kuratorów społecznych Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim.

6. Na terenie gminy są trzy szkoły podstawowe oraz jedno gimnazjum. Programy profilaktyczne prowadzone są przez wychowawców klas w szkołach w Strabli, Topczewie, natomiast w Zespole Szkół w Wyszkach programy profilaktyczne prowadzi pedagog szkolny.

Rozdział 3. Przyczyny nadużywania alkoholu

W literaturze dotyczącej problemów alkoholizmu wyróżnia się kilka grup czynników, które zwiększają ryzyko sięgania po alkohol i inne substancje psychoaktywne, a w konsekwencji mogą prowadzić do rozwoju uzależnienia, a są to:

- 1) czynniki fizjologiczne- obejmują cechy neurofizjologii i procesy biochemiczne(zwiększają osobową podatność na działanie alkoholu)
- 2) czynniki środowiskowe- obejmują wzory zachowań, wartości, normy najbliższego środowiska, głównie rodzinnego (styl życia, praktyki wychowawcze, klimat emocjonalny rodziny)
- 3) czynniki indywidualne- umiejętności osobiste i społeczne, indywidualne postawy, przekonania, oczekiwania, zachowania problemowe wieku dojrzałego, cechy osobowościowe)
- 4) czynniki makrospołeczne- oddziaływanie mediów i reklam, uregulowania prawne, dostępność substancji, warunki życia, stopień przestępczości, bezrobocia, poziom szkolnictwa.

DZIAŁ II.

Ogólne założenia do działania w kierunku profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia alkoholu oraz zmiany struktury jego spożywania, a także do inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów.

1. Funkcjonowanie punktu konsultacyjnego, oraz zapewnienie warunków do pracy merytorycznej tegoż punktu poprzez:

- 1) finansowanie kosztów bieżącego utrzymania punktu konsultacyjnego,
- 2) wynagrodzenie osoby prowadzącej punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- 3) zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych (np.: broszury, ulotki, filmy), dla klientów punktu oraz organizacji współpracujących z punktem np.: GOPS, szkoły, parafie, ośrodki zdrowia, policja itp.

2. Zapobieganie powstania problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, w tym:

- 1) kierowanie osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzina do punktu konsultacyjnego w celu prowadzenia krótkiej interwencji, motywowania zarówno osób uzależnionych jak i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie do leczenia specjalistycznego, motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia, udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym, rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy.,
- 2) kierowanie osób nadużywających alkoholu na leczenie odwykowe
- 3) kierowanie osób współuzależnionych na terapię,

3. Pomoc rodzinom z problemami alkoholowymi:

- 1) współfinansowanie ośrodków interwencji kryzysowej udzielającej pomocy w sytuacji kryzysowej i ośrodków współpracujących ze schroniskami dla ofiar przemocy,
- 2) prowadzenie programów terapeutycznych dla dzieci i młodzieży dla rodzin z problemami alkoholowymi,

4. Działalność profilaktyczna dla dzieci i młodzieży:

Dzieci i młodzież sięgając po alkohol nie zdają sobie sprawy, iż ponoszą ryzyko popadnięcia w chorobę alkoholową. Przyzwyczajają swój organizm do alkoholu. Alkoholikiem może stać się każdy, a osoba, która popada w nałóg na ogół nie jest tego świadoma. Dzieciom i młodzieży brakuje wiedzy na temat działania alkoholu na organizm i psychikę człowieka. Należy jak najwięcej działań GKRPA kierować na profilaktykę dla dzieci i młodzieży tj.:

- 1) realizacja na terenie szkół programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- 2) finansowanie zajęć i programów socjoterapeutycznych lub opiekuńczo wychowawczych w świetlicach szkolnych
- 3) prowadzenie warsztatów dla młodzieży,
- 4) współorganizowanie kolonii i zimowisk dzieciom z rodzin, w których występują problemy alkoholowe
- 5) organizowanie konkursów plastycznych wśród dzieci i młodzieży o tematyce antyalkoholowej
- 6) organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych o charakterze sportowo-rozrywkowym, o tematyce antyalkoholowej
- 7) promocja imprez bezalkoholowych i zdrowego stylu życia (np.: zawody sportowe, piknik rodzinny),
- 8) edukacja dzieci i młodzieży w zakresie utrzymywania abstynencji, przygotowanie jej do świadomego podejmowania odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz kształtowanie postaw asertywnych wobec wzorców patologicznych
- 9) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia
- 10) ograniczenie działań promujących picie alkoholu przez młodzież (np.: reklam)
- 11) organizowanie zajęć sportowych, wdrażanie zdrowego stylu życia w szkołach jako alternatywnych form spędzania czasu wolnego, zakup sprzętu sportowego.
- 12) promowanie abstynencji przy okazji pozalekcyjnych zajęć sportowych.
- 13) dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli i pedagoga szkolnego
- 14) monitorowanie skali problemów alkoholowych wśród młodzieży szkolnej poprzez prowadzenie badań i ankiet

5. Działalność informacyjna i edukacyjna dla dorosłych:

- 1) organizowanie pogadarek profilaktycznych dla rodziców dotyczących rozwijania umiejętności rozmawiania z dziećmi na temat alkoholu i problemów alkoholowych, organizowanych na terenie szkół oraz parafii.
- 2) wzmacnianie roli i funkcji rodziny, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny poprzez udział w ogólnopolskiej kampanii „Postaw na rodzinę”
- 3) udział w ogólnopolskiej kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”
- 4) prezentacja w mediach wiedzy na temat problemów związanych z używaniem, nadużywaniem i uzależnieniem od alkoholu oraz przemocy w rodzinie
- 5) wspieranie edukacji osób pracujących zawodowo w systemie pomocy dzieciom, młodzieży, rodzicom i osobom z problemem alkoholowym oraz przemocy poprzez prenumeratę czasopism: „Świat Problemów”, „Niebieska Linia”, „Charaktery”
- 6) tworzenie sieci punktów informacyjnych z danymi o dostępnej ofercie pomocy w zakresie problemów alkoholowych oraz przemocy w rodzinie na terenie gminy i powiatu
- 7) zakup materiałów edukacyjnych (broszur, plakatów, ulotek) oraz dystrybucja wśród określonych grup adresatów: młodzieży, rodziców, nauczycieli.
- 8) edukacja radnych co do wagi i skali problematyki alkoholowej

6. Prowadzenie kontroli podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

7. Działalność na rzecz nietrzeźwości kierowców i bezpieczeństwa w miejscach publicznych:
 - 1) nawiązanie współpracy z policją w celu zwiększenia liczby kontroli kierowców pod względem trzeźwości
 - 2) inicjowanie działań na rzecz częstszego podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy Policji w sytuacjach spożywania alkoholu w miejscach publicznych
 - 3) udział w ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej dla kierowców, kursantów, dzieci i młodzieży „Odpowiedzialny kierowca”
8. Wspieranie placówek leczenia odwykowego w powiecie.

DZIAŁ III.

Pomoc psychospołeczna i prawna rodzinom, w których występują problemy alkoholowych

1. Informowanie zainteresowanych o mechanizmach uzależnienia od alkoholu, skutkach nadużywania alkoholu dla całej rodziny.
2. Prowadzenie rozmów motywacyjnych do zaprzestania nadużywania alkoholu.
3. Motywowanie do podjęcia leczenia osób uzależnionych
4. Pomoc rodzinie, w której występują problemy alkoholowe poprzez:
 - 1) kierowanie do punktu konsultacyjnego osób nadużywających alkoholi oraz ich rodzin,
 - 2) kierowanie osób uzależnionych do poradni leczenia odwykowego celem odjęcia leczenia.
 - 3) kierowanie osób współuzależnionych na terapię
 - 4) kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno edukacyjnych
5. Podejmowanie czynności zmierzających do wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu przez biegłych psychologa i psychiatrę.
6. Podejmowanie czynności zmierzających do wydania przez sąd postanowień o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego
7. Współorganizowanie kolonii, zimowisk dzieciom z rodzin, w których występują problemy alkoholowe.
8. Edukacja publiczna (ulotki, poradniki broszury).

DZIAŁ IV.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

1. Finansowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje dla pracowników socjalnych, nauczycieli i policji dotyczących współdziałania i podejmowania interwencji w przypadkach stosowania przemocy w rodzinie.
2. Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie poprzez wdrażanie procedury „Niebieskiej Karty”.
3. Przygotowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących procedury „Niebieskiej karty”.
4. Udział przedstawiciela GKRPA w pracach zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz w grupach roboczych.
5. Diagnozowanie sytuacji i potrzeb osoby co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
6. Udzielanie kompleksowych informacji o możliwości uzyskania pomocy w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia osobom co do których istnieje podejrzenie stosowania przemocy.
7. Prowadzenie rozmów z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy, informowanie tych osób o możliwości podjęcia leczenia lub terapii w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
8. Podnoszenie świadomości społecznej poprzez zamieszczanie artykułów dotyczący przemocy w rodzinie i jej przeciwdziałaniu w gazetce „Więści Gminne”.
9. Wdrażanie programów przygotowujących rodziców do: wychowywania dzieci bez przemocy, radzenia sobie z emocjami i z zachowaniami agresywnymi, budowania relacji interpersonalnych, rozwiązywania konfliktów.

10. Współpraca z przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

DZIAŁ V.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Członkowi Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują za udział w posiedzeniach wynagrodzenie w wysokości 80,00zł brutto z zastrzeżeniem ust.2.

2. Członkom Komisji będącym pracownikami gminy i gminnych jednostek organizacyjnych nie przysługuje wynagrodzenie, gdy w dniu posiedzenia Komisji świadczą pracę na rzecz danej jednostki, a pracodawca zwolni pracownika na czas brania udziału w pracach komisji z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.